

S.T.O.

scenickazatva.eu

Stretnutie trvalých ochotníkov

Foto: Michal Lašut

Výnimočný voiceband vŕfazov (Ceny za tvorivý čin roka).

Sila festivalovej terapie

Z väčšiny predstavení a niektorých rozhovorov v našom festníku mám pocit, že aspoň jeden terapeut by sa na tomto festivale zišiel. Využívam preto tento úvodník ako priestor na skupinovú terapiu...

Priznanie prvé. Tento úvodník mal vzniknúť za úplne iných okolností. Po hodinách plnohodnotného spánku som si mala v čistom oblečení sadnúť za počítač a velebiť galavečer. Namiesto toho som však zaspala na zemi v redakčnej miestnosti, prikrytá cudzím sakom odtlačila mozaiku tvrdých parkiet do svojho tela a v šatách zo včera zvalujem vinu na iných...

Tretí deň býva vraj kritický. Napríklad aj na to sa vyhováram. Pravda je však taká, že ma skôr dostihla realita. Bežný život zvonka prelomil bariéry bezpečnej festivalovej bubliny a ja som to nezvládla. A to je v poriadku. Občas proste nevládzeme. Hoci sa necháme unášať na festivalovej vlne, že sme v bezpečí, obklopení len ľuďmi, pri ktorých sa cítíme

„Keďže bol stan otvorený až do piatej ráno, každý nám snád prepáči toto pätnásťminútové meškanie.“

– Ján Šimko

dobre, realita nás občas dostihne.

Priznanie druhé – odpočívam cudzie rozhovory. Viacerí účinkujúci či recitátori sa (okrem toho, že im prepisujeme odpovede v rozhovoroch) trápia tým, že ich výkon nebol dokonalý, že to nezvládli podľa svojich vlastných očakávaní. Majú pocit, že to musí vyjsť, lebo sú na Žatve, dokonca stom ročníku, ale nestane sa. A čo? Zamestnať sa predsa zamestnáme. Veď napríklad pozícia autora príhovorov na ministerstve bude tuším čoskoro voľná... Respektíve, ak nie, mala by byť.

Prvá prosba. Viem, že tento stý ročník navádza na ešte väčšiu zodpovednosť, na tlak potvrdiť svoje miesto na festivale. Namiesto toho sa však vráťme k jeho podstate. Neformálnym debatám v stane a obyčajným ľudským stretnutiam. Keď sledujem tvorbu mladých súborov, fascinuje ma a zároveň desí hĺbka a náročnosť tém. O to viac treba podľa mňa vyčistiť svoje myslenie pomimo nich a proste iba byť. Byť tu, spolu – spoloční a privatizovaní. (A hlavne treba ten stan

trochu zaplniť.)

Priznanie tretie – galavečer bol neskutočne dlhý. Avšak tá emočná rovina, spoločné prežívanie radosti z toho, že Žatva existuje a že má takú dlhú históriu, sa dotkla aj našej cynickej redakcie (aj keď si to niektorí nepriznali). Z lásky k tomuto festivalu sme odpustili aj tú absolútne neadekvátnu dĺžku a obetovali náš čas pre písanie, a teda spánok.

Priznanie záverečné – inšpirovaná príhovormi na otvorení, priznávam, že mi oči skutočne slzia. „Jedno oko plače dojatím, zatiaľ čo to druhé radostou.“ ... Aj keď mám skôr pocit, že moje jedno oko plače zo slnka a druhé z nedostatku spánku. Hľadám v tom to očistenie, no neprichádza. A preto tento úvodník... Tak zdieľajte, oslavujte, ale hlavne, neberte to až tak vážne. Pomáha to.

Diddy P.

UVODNÍK

Č.4
02.09.2022

Dielňa tu mala byť už pred rokmi

Tomáš Mischura na Scénickej žatve 2022 vedie dielňu s názvom Fond na podporu herca. Je to herec naslovovzatý, domáci a najmä so Žatvou spätý. Okrem krásnej fotky si zo storočnice odnesie na pamiatku aj nových kamarátov.

Spomínate si na svoje „tenkrát poprvé“ so Žatvou?

Chodil som na strednú priemyselnú školu hutnícku a tam som bol jeden z mála, kto recitoval. Chlapčenské triedy. Naša triedna učiteľka, slovenčinárka, uvítala, že na celej škole som bol jediný recitujúci. Potešila sa, že môžem reprezentovať školu, ale nevedela, čo so mnou. Tak ma v jeden piatok vzala na dramaťák. A už som tam ostal. Bolo to veľmi pekné obdobie. Začali sme chodiť na prehliadky a súťaže a aj sem, na Žatvu. Bolo to tuším v roku 2004, vtedy mali dielne Peter Pavlac, Patrik Lančarič a Karol Horváth. Do dielne sme šli celý inscenačný tím. Riešili sme hru Dvaja od Júliusa Barča-Ivana. Z tohto nášho tímu sme viacerí skončili pri divadle, Jano Luterán a Anna Homolka-Čitbajová.

Fond na podporu herca. To je veľmi nápaditý názov pre tvorivú dielňu, akou je tá vaša. O čo prichádzajú ľudia, ktorí sa neprihlásili?

Dielňu som sa rozhodol poňať tak všeobecnejšie. Pred tým, než herec začne interpretovať nejakú postavu, mal by byť vopred pripravený alebo, poviem to tak

Ahoj Tomáš, ako sa voláš?

Foto: Michal Lašut

Neboj sa, pani doktorka sa ti na to pozrie.

surovo, trénovaný. Okrem toho, že sa zdokonaľuje v oblasti techniky hlasu, reči, tak by mal aj osobnostne rásť. Stretávam sa s mladými ľuďmi a tam je pre mňa dôležité dostať ich zo sveta online do reality. Vrátiť sa k počiatocnému detskému vnímaniu sveta. A tým nechcem znevažovať dospelosť. Aj mne sa to stáva. Často zabúdam na to iné vnímanie reality. Keď idete meditovať do lesa, tak tá meditácia spočíva v tom, že začnete vnímať detaily lesa. A tým, že meditujete nad týmito detailmi, vytesňujete z hlavy každodenné problémy. Znie to ezotericky, ale je to taká kvázi meditácia nad sebou samým. Aj mne samému to znie prapodivne. Chcem sa vrátiť k tomu prvopočiatocnému vnímaniu sveta, k tomu plnému vnímaniu. A to v sebe zahŕňa hneď niekoľko úrovní. Pre mňa je dôležitá, keďže divadlo samotné je komunikáciou, či už herec – divák, alebo divák – herec, aj komunikácia v rámci diela medzi hercami a herečkami. Tam je nevyhnutné vzájomné vnímanie a reagovanie na seba, čo je spojené so zmyslovou prácou. Keď sa bavíme o emocionalite herca, emócie jednoducho závisia od vonkajšieho sveta. Emócia je pre mňa správou, že mám niečo vykonať. Je to prvotná podvedomá reakcia na okolitý svet, ktorá mi hovorí, že mám niečo robiť, nech už je to emócia akákoľvek. Ak chcem dosiahnuť tú emocionalitu, musím teda vedieť vnímať svet.

A ako to zatiaľ ide?

Pre mňa je zaujímavé, že aj keď som si niečo pripravil, nevedel som, kto príde na tento workshop. Prekvapilo ma, že je to menšia skupina, ako som čakal, mám sedem ľudí. Pokiaľ ide o zloženie skupiny, tak je tam jedna staršia pani,

šesťdesiatnička, a potom mladí ľudia od trinásť do sedemnásť rokov. Je to veková kategória, s ktorou bežne nepracujem. Mám skúsenosti najmä s vysokoškolákmi. S ľuďmi, ktorí už majú zodpovednosť sami za seba a nemusím sa obávať viesť ich do rôznych vecí. Pri týchto mladších som zrazu pocítil otázku, že čo všetko si vlastne môžem dovoliť. Prekvapili ma, pretože všetci sú veľmi otvorení všetkému a veľmi vnímaví. Rozhodol som sa im sprostredkovať to, čomu sa teraz ja primárne venujem v rámci hereckej tvorby. Mám pocit, že to pre nich môže mať význam, aj keď oni to možno nebudú tak vnímať, rozšíri im to obzory v rámci herectva, vezmú si z toho, čo chcú.

Mám takú obľúbenú rubriku – „ide to za Moška do kytek?“ Je to podľa vás zodpovedný človek?

S Maťom sme o mojej dielni komunikovali už minulý alebo predminulý rok, keď sa tu mala uskutočniť prvýkrát. Potom to však z rôznych dôvodov padlo, ale povedali sme si, že budú aj ďalšie Žatvy. A on sa teraz naozaj ozval.

Čo by ste popriali Scénickej žatve k stovke?

Chodím po námestí, dívam sa na plagáty a vravím si, že aké je to famózne, koľko tento festival prežil. Prajem Žatve minimálne ďalšiu stovku a najmä, aby sa len zväčšovalo to nadšenie, ktoré tu prežívam s ľuďmi, či už na dielni, alebo aj teraz, keď vidím plný foyer ľudí, ktorí pre ochotnícke divadlo majú cit a baví ich to. Prajem ti šťastie, milá Žatva!

Felicita

Zásadné je povedať si pravidlá hry

100

STO SLOV S...

Matej Matejka¹ má na konte úctyhodný zoznam umeleckých projektov; svoje skúsenosti nadobudol a ďalej ich šíri po celom svete. Mal o. i. vlastné Štúdio Matejka v poľskom Grotowského inštitúte², čo samo osebe vzbudzuje rešpekt a obdiv. Sláva mu však rozhodne do hlavy nestúpila, naopak, je veľmi príjemný a zhovorčivý. A hoci je stá Žatva jeho prvá, zdá sa, že si na tunajšiu atmosféru veľmi rýchlo privykol.

Ty si na Scénickej žatve po prvýkrát, je to tak?

Ja som dokonca prvýkrát v Martine. Ale je možné, že som tu bol ako decko, pretože ma moja mama, keď som bol malý, vláčila po všetkých týchto festivaloch. Takže keď jej to poviem, tak ona ma možno aj obviní, že to nie je pravda, povie mi – veď ty si tam bol, keď si mal tri-štyri roky.

A čo na to hovoríš?

Je to podľa mňa úžasný festival. Oveľa lepší, než som očakával, pretože je to festival amatérskych skupín, ale tie majú mnohé veľmi ďaleko od slova amaterizmus. Možno sú amatérske v tom zmysle, že nie sú inštitucionálne platené, ale čo sa týka divadelného výrazu, sú bližšie k profesionalizmu než k amaterizmu. Samozrejme, na niektorých predstaveniach cítiť, že nie všetci skončili umelecké školy, ale naozaj som neuveriteľne prekvapený tým, aké výnimočné veci som videl. Prišiel som včera (predvčerom, pozn. red.) a odvtedy mám maratón, videl som už niekoľko predstavení.

Máš aj svojho favorita?

Divadlo dNO. Nedávno som sa vrátil z festivalu v Edinburghu, kde som bol už piatykrát. Tam sú tisíce predstavení, je to asi najväčší festival na svete. A niektoré inscenácie sú „ohviezdičkované“ ako úžasné, mnohé sú naozaj výborné, ale niektoré sú nič moc. A mal som pocit, že prídem z obrovského podujatia niekam na okraj a poviem si – no dobre, nejako to prežijem. Ale vôbec nemám pocit, že ten rozdiel je až taký veľký, pretože v Edinburghu sú aj takéto produkcie a divadlo dNO, ktoré som dnes (včera, pozn. red.) videl, by tam bolo takou maličkou senzáciou.

Okrem toho, že sa pozeráš, si tu primárne ako lektor hereckej dielne. Akých máš frekventantov a frekventantky?

Frekventanti, to je smiešne slovo. Mám tam ľudí zo všetkých možných smerov, skupina nie je veľmi homogénna. Od ľudí, ktorí sú vlastne profíci, cez študentov umeleckých škôl po ľudí, ktorí vôbec nerobia divadlo. Ale mňa to veľmi baví, pretože učím už veľa rokov a moja pedagogická vášeň je prekračovať hranice divadla. A vlastne hľadať, kde je tá iskra, autenticita v každom z nás. Samozrejme, s rôznymi ľuďmi vieme ísť rôznym tempom, ale základ sa dá aplikovať na každého, pretože hľadám intuíciu pohybu v tele, znovuobjavujeme jeho vnútorné impulzy.

A akým spôsobom tú autenticitu z ľudí doluješ?

Metód je veľa. Neprihádza do úvahy, že by som tu všetko stihol, pretože keď učím a robím workshopy, štandard je osem až deväť hodín denne minimálne tri alebo štyri dni, dobrý workshop

trvá šesť alebo desať dní. Ako pedagóg zisťujem, ako urobiť akúsi metodologickú aplikáciu, taký fastfood, čo je úplne absurdné. V skratke je moja práca postavená na protikladoch. Zistil som, že medzi extrémami sa dobre hľadá autenticita. Napríklad ponúkaš niečo veľmi štrukturalizované, dáš ľuďom jednoznačné obmedzenia, snažíš sa ich vyprovokovať, aby najskôr hľadali slobodu v uzavretom priestore. A potom príde úplné rozbíjanie a v podstate ničenie formy, vnímanie žiadnej formy. To je ideová rovina. Čo sa týka praktík, používam všeličo od rôznych súčasných alebo tradičných tanečných metód po psychologické a terapeutické princípy práce, bojové umenia, partnerskú prácu. Pracujeme skupinovo, partnersky a individuálne.

Mňa zaujala aj thajskej masáž, ktorá bola spomenutá v bulletine.

Neviem, či sa k nej dostaneme, ale ide o to, že rozťahovacie systémy, napríklad joga, majú analógie. Thajská masáž má v momente, keď sa dvaja ľudia rozťahujú a manipulujú sebou, veľmi blízko ku kontaktnej improvizácii. Ja poznám princípy thajskej masáže, mimochodom som si urobil kurz, a mám roky skúseností s partnerskou prácou, kontaktnou improvizáciou, tak to prepájam. Thajská masáž aj uvoľňuje. Keď vidím, že skupina je napätá, začínam od techník thajskej masáže, ktorá nás môže dostať do kontaktnej improvizácie.

A sú všetci naladení na tento typ práce, nečakal niekto od hereckej dielne niečo tradičnejšie?

Myslím si, že nečakal, v popise bolo síce napísané, že je to herecká dielňa, ale tiež je tam uvedené, že sa zameriavame na pohyb. Ale je pravda, že som dnes prvých 40 minút strávil vysvetľovaním toho, aké sú moje postupy a aké sú ich očakávania. Metaforicky sme si natiahli plátno, pozreli sme sa, kde sme, kým naň začneme maľovať. Zistil som, že je úplne zásadné na začiatku si povedať pravidlá hry, je to aj otázka kultúry práce. Keď sa niečo dobre pomenuje, vieme sa vyhnúť nepríjemnostiam a vzájomnému rozčarovaniu. Existujú režisérske alebo učiteľské metódy, ktoré sú frustrujúce a niekedy aj urážajúce alebo ponížujúce, no často to vychádza z nedostatku komunikačných schopností.

Maš

Martin Martinka

Foto: Michal Lašut

1 Nemylí si s Matejom Matejom, čo je facebookový alias nášho kolegu redaktora M. Feldbauera, pozn. red.

2 Ak neviete, kto je Grotowski, šup-šup si vygooglite, len si ho nepomyľte s Husovským, je tam značná podoba.

Evanjelium či manifest podľa Jána J.

Hra na Boha
DS dNO
Námestovo

Popri svojej estetickej funkcii má divadlo dôležitú spoločenskú funkciu. Odkrývanie traumatických udalostí z minulosti, o ktorých sa nehovorí, či ich re-enactment, ktorý je schopný priniesť nový pohľad na ne, sú dôležité funkcie dokumentárneho divadla, ako ich formuloval už Peter Weiss v šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Nedávno vzniknuté divadlo dNO z Námestova svojimi zatiaľ dvomi inscenáciami (Judenrein a Hra na Boha) tieto funkcie spĺňa.

Vraždy, ktorých sa vo februári 1960 v námestovskom kostole dopustil Ján Jenej, vtedy 21-ročný muž, sú prípadom traumatickej udalosti, o ktorej je dôležité hovoriť. Aj preto, že sa stali 13 rokov po komunistickom puči v silne katolíckom kraji v kostole. Ich motívom boli – podľa materiálov z vyšetrovania – peniaze a sexuálna túžba.

Autori Lukáš Kubík, Daniela Kubíková a Ivana Kurčinová vo svojom scenári dôsledne pracujú s dokumentárnym materiálom a v kľúčových momentoch sa snažia odkrývať psychologické motivácie Jána J., o ktorých sa v archívnych materiáloch nehovorí. Takým momentom je napríklad scéna s vyšetrovatelkou ŠtB.

Ďalší všedný deň v Bonaparte.

Našiel som svoje dno

Jakub Janotík je profesionálny herec, ktorý spolupracuje s pomerne mladým ochotníckym súborom z Námestova dNO. Hoci v inscenácii povie len jednu vetu, je pomerne výrečný a netreba ho podceňovať. Dokonca sa ani nad ochotníkov nepovyšuje... Tlieskame!

Našiel si už svoje dno?

Ja som sa k tomuto súboru pridal len nedávno. Áno, našiel som tu svoje dno, ale toto dNO námestovské. A našiel som

ho veľmi rád, pretože sú to neskutočne talentovaní a skvelí ľudia, ktorí sa chcú posúvať. Toto je jedna z ich prvých veľkých inscenácií, pritom veľmi zdarná. Myslím si, že majú tendenciu napredovať, majú načrtnuté veľmi dobré projekty a stále sa dotýkajú tém, ktoré vedia zasiahnuť práve oravského diváka.

Čo tebe ako profesionálnemu hercovi dáva spolupráca s ochotníkmi?

Už v minulosti som pracoval s ochotníkmi a neskutočne ma inšpiruje ich energia a radosť, keďže ako hovorila jedna z mojich pedagogičiek, radosť je 50 % úspechu. Tak práve tá v nich je. Stretnú sa, rozprávajú, hrajú spolu a neskutočne

Tá ponúkne vrahovi verziu, podľa ktorej by jeho čin súvisel s ideologickým presvedčením – vrah by v tejto verzii bol mladý revolucionár a jeho cieľom by bolo vymetanie bludných presvedčení z komunistickej spoločnosti. Ak by sa takto priznal, dostal by nižší trest. Vrah však s touto verziou nesúhlasí, pravdepodobne preto, že sa autori chceli držať dochovaných materiálov a takúto alternatívnu verziu histórie ďalej rozvíjať nechceli.

Inszenácia je členená na tri časti – prvá schematicky načrtne monotónny život malomesta pred vraždou. Odohráva sa v dialógu dvoch rodovo rozdelených chórov – mužského a ženského. Dialóg vtipnou štylizovanou skratkou poukazuje na vyprázdnený život mešťanov, plný práce a alkoholu. Druhá časť je rekonštrukciou vyšetrovania, ktoré je realizované na základe dokumentárnych materiálov. V inscenácii, ktorá vo všetkých zložkách výrazu pracuje s mnohovrstevnými metaforami, sa žena – vyšetrovatelka v červených lodičkách stáva aj metaforou zvodnosti a perverzity vládnucej komunistickej ideológie. Sexuálne napätie, s ktorým Daniela Kubíková v tejto úlohe umne pracuje, opodstatnene funguje nielen v dialógu s Vrahom, ale aj s Farárom v tretej časti inscenácie. Tretia časť je inscenovaná ako dialóg medzi Farárom a Vyšetrovatelkou, zástupcami dvoch podôb viery – tej kresťanskej a tej komunistickej.

V rovine scénografie využívajú tvorcovia iba niekoľko prvkov, nadobúdajúcich mnohé funkcie. Drevený peň a sekera umožňujú nielen náznačkové určenie priestorov (kostol, krčma, vlak...), ale využívajú sa aj akusticky. Herectvo je opreté nielen o dialóg, ale i výbornú prácu s telom. Herci sú takmer neustále všetci prítomní na scéne, pracuje sa s chórom, od ktorého sú kostýmovo odlišení Farár, Vyšetrovatelka a Vrah. Podobne aj zvukovú rovinu inscenácie vytvárajú herecké akcie z niekoľkých málo prvkov. Scénografia pracuje s čiernou a bielou farbou akcentujúcou nevyhnutné zjednodušenie, ku ktorému dochádza pri rozprávaní takéhoto komplexného príbehu v divadle.

Inszenácia Hra na Boha je veľmi vydarenou ukážkou divadla pracujúceho s dokumentárnymi materiálmi. Hoci ju isté zovšeobecnenie, ku ktorému dochádza pri použití univerzálnych metafor na scéne, nevyhnutne vedie k istým generalizáciám, potierajúcim jednotlivosti konkrétneho prípadu. Formálny kľúč je však zreteľný a nadväzuje na prácu viacerých oravských režisierov (Dušan Vicen, Jaro Broz). Je teda pravdepodobné, že komunita, v ktorej a pre ktorú inscenácia vznikla, mu dobre rozumie.

Ján Šimko

ich to baví. Na profesionálnej scéne to už potom často prechádza do práce a málokedy vidíte takú zapálenosť, húževnatosť. A tú ochotníci majú a ja sa tým snažím inšpirovať.

Aj po takejto inscenácii si však ešte spolu vypijete, nie?

Jasné. My v kuse. Nedávno sme boli na Jiráskovom Hronove a tam sme sa teda bujarili a veselo zabávali.

So sekerou si vedel robiť aj pred skúšaním tejto inscenácie?

Jasné. Tiež pochádzam z Oravy, z obce Liesek, kde máme zvieratá, takže mi vôbec nie je cudzie káľať drevo či hrabať seno.

Diddy P.

Boj dobra ilúzii

Don Kychot
Potulné divadlo J+T
Medzibrod

Niet lepšieho literárneho nahrávača na stand-up duo dialóg, ako je Miguel de Cervantes. Jeho román románov Dômyselný rytier Don Quijote de la Mancha vytvára ideálny pingpongový podklad na travestické ponímanie dialógu dvoch pohľadov na životnú seberealizáciu cez filozofiu „okamihu“, skutočnosť a ilúziu. Pitoreskné situácie vytvárajú humorné podklady na kabaret potulného divadla. Veršované skladačky pretkané situačnými improvizáciami sú podkladmi na hru v hre. Kultúra, predovšetkým divadlo, politika, ekonomika, veci sociálne... Láska a nenávisť. Boj dobra ilúzií a denného zla. Herci bojovali viac-menej úspešne s atribútmi „púťového divadla“ a bavili exteriérové publikum. K výslednému „efektu“ produkcie by určite dopomohlo intímnejšie prostredie.

Jozef Ciller

Foto: Braňo Konečný

Nasadneme do tankoch a zrovnáme Budapešť.

Chceme byť na vás dobrí

Juraj Haviar a Tomáš Pohorelec z medzibrodského Potulného divadla mali výsadu hrať na čerstvom vzduchu, na veľkom pódium Divadelného námestia, pretože sú pouličným divadlom. Ich verzia Cervantesovho Dona Quijota, v duchu princípu „píš, ako počuješ“ lokálne premenovaného na Dona Kychota, nenechala zo španielskeho románu kameň na kameni a miesto neho nám predviedli 100ry o princípovi, ktorý si myslí, že sa zaobíde aj bez hercov.

Vychádza vaša interpretácia Cervantesa z reálií Medzibrodu alebo ste sa inšpirovali inde?

J. H.: V postave princípa by sa našlo veľa riaditeľov slovenských kamenných divadiel. Druhá vec je, že ľudia sa cez korunu jeden druhému odcudzili, začali byť agresívnejší, tak sme ich chceli nasmerovať, aby boli k sebe milší, lebo človek, ktorý ostane sám ako princíp, asi nie je veľmi šťastný. V živote je dobré mať veľa kamarátov, priateľov, známych.

Cítite sa vy sami niekedy ako donkichoti? Alebo donovia Kychotovia?

J. H.: Niekedy áno, lebo človek stále bojuje s veternými mlynmi na úradoch, s rôznou byrokraciou.

T. P.: To je skôr Kafka než Cervantes.

J. H.: Človek sa na rôznych miestach stretáva s rôznymi typmi ľudí, hlavne s tými... ako to povedať, aby som nikoho neurazil... asertívnymi.

T. P.: Na konci zaznejú dve frázy, aj keď znejú ako klišé – pravda a láska. Hovoril to Masaryk, hovoril to Havel, je to niečo, čo by malo byť všeplatné aj dnes, ale vidíme, čo sa deje...

J. H.: Je to šepľené.

T. P.: Nemá to nič spoločné s pravdou a už vôbec nie s láskou.

J. H.: Ľudia sú na seba zlí...

T. P.: A preto chceme byť na nich dobrí!

J. H.: Nie sme zvieratá, aby sme sa hrýzli pre nič, za nič. Treba si dvakrát rozmyslieť, čo človek urobí, a radšej nekonať v prípadoch, keď huba predbieha myšlienku.

Kde všade šírite toto svoje poslanstvo?

T. P.: Hráme to dosť často, pretože celý projekt potulného divadla vychádza

Zmena v programe!!!

Predstavenie Proces, ktoré sa malo odohrať v nedeľu 4. 9. o 13:30 hod., sa ruší. Berte to pozitívne, aspoň stihnete nedeľný obed u mamičky.

z toho, že sme dvaja a máme to spratné, aby sme mohli zahrať aj na dedinke, kam si nedovolia prísť s nejakou veľkou produkciou. Dosť veľa sme hrali po školách, pretože to je napriek všetkému stále učebná látka. Boli sme aj na Palárikovej Rakovej. Rozložíme sa a zahráme kdekoľvek, je to kontaktné, so živou hudbou, tu sme trochu bojovali s portami, ale ono to má byť aj trochu nemotorné, že niečo nevychádza, padá. Je to klauniáda, groteska.

A aké ďalšie kusy a kúsky pripravujete pre nenásytných regionálnych i nadregionálnych divákov?

T. P.: Chystáme inscenáciu, ktorú sme si vymysleli na motívy 120 minút Shakespeara. Keďže nemáme na Slovensku Shakespeara, tak to bude 60 minút slovenskej divadelnej klasiky. A bude tam všetko.

Aj Ferko Urbánek?

T. P.: Aj Ferko. Aj Július Barč-Ivan a Janko Palárik aj s Rakovou.

Maš

Nechod', Ančo, na ten tanec, nechod'!

Počas festivalového štvrtka sme sa s básňou Anča Pavla Országha Hviezdoslava stretli neplánovane až dvakrát. Michaela Viskupičová ju predniesla v rámci galaprogramu Stokrát siali, stokrát žali. Jej prednesu udelila porota v roku 2010 Cenu za tvorivý čin roka. Na 88. ročníku sa tak prvýkrát v histórii udeľovania tohto ocenenia stalo, že ju získala jednotlivkyňa za umelecký prednes. Organizátori Michaelu Viskupičovú oslovili a ona báseň opäť zarecitovala. Jej prednes bol rovnako strhujúci ako pred dvanástimi rokmi.

Len dve hodiny pred comebackom Michaely sme mohli vidieť spracovanie Hviezdoslavovej básne v podaní súboru KONKE, v ktorom účinkujú študentky Konzervatória v Košiciach pod vedením Marice Harčaríkovej. V tomto prípade už básne rozpracovali do divadla poézie. Repliky rozdelili medzi Anču a dve herečky, ktoré zobrazujú jej matku alebo prednášajú časti o dianí na tancovačke. Účinkujúce sú oblečené v sukniach a blúzach odkazujúcich na tradičné ľudové odievanie. Kostýmovým prvkom, s ktorým sa významovo pracuje a zároveň ho v priestore pretvárajú, sú dve šatky. Devízou inscenácie je jej hudobná stránka – huslista naživo interpretuje ľudové piesne a ozvučí aj niektoré situácie (napríklad zapínanie gombíkov).

Inscenácia Anča poníma Hviezdoslavovu básne tradične, nesnaží sa o jej novátorskú či aktualizáciu interpretáciu ani iný významový experiment. Neplánovaná konfrontácia s prednesom odhaľuje opatrnosť inscenácie a istú rezervovanosť. Takýto prístup tvorkyň je však legitímny.

Lenka Džadíková

Foto: Braňo Konečný

To je naozajstná Natália Milanová?

Foto: Braňo Konečný

Michal Nvota

Dištančné stretnutia

Dnes sme mali možnosť vidieť prednesy dvoch jedinečných ľudí, menovite Michala Nvotu a Kataríny Jánošíkovej. Obaja siahli po slovenských autoroch, čo potešilo najmä tých, ktorí ešte stále hľadajú svoju národnú identitu. Obe umelecké prednášky spája už spomínaný slovenský koreň, ale aj fakt, že samotné názvy oboch diel sú samy osebe opozitá. Dištančná básneň a Stretnutie tak pokope môžu dávať jedine význam.

Ako dlho prednášate?

M. N.: Veľmi dlho, asi od ôsmich rokov (respondent mi neprezradil svoj vek, tak sa môžem len dovtípiť, že to už bude dobrých pár desaťročí, pozn. red.). Ja to mám po bratovi, ten tiež recitoval. Vlastne aj tато, aj dedo. Vždy sa teším na nové texty.

K. J.: Dlhو. (Po tejto odpovedi nastalo ešte dlhšie ticho, pozn. red.)

Michal, vždy recituješ otcove texty?

M. N.: Áno, zatiaľ vždy.

Takže ty si taký Johnny Depp a otec je Tim Burton.

M. N.: Presne tak.

Katka, zameriavaš sa na slovenských autorov a autorky, či oný Švantner je náhoda?

K. J.: Snažím sa na to ísť cielene. Veľmi sa mi totiž páči staršia slovenská próza.

Foto: Braňo Konečný

Katarína Jánošíková

Keď prednášaš práve tento text, nebývaš hladná?

K. J.: Nebývam, pretože to nie je úplne to, na čo by som bežne mala chuť (v texte je necenzurovaný, veľmi podrobný opis ľudojedenia, pozn. red.).

Michal, prednášaš o tom, aké to bolo počas núteného zaracha alebo tzv. lockdownu. Ako si prežil ostatné dva roky?

M. N.: Najprv som sa veľmi tešil, no po chvíli mi začali chýbať spolužiaci. Dokonca aj niektoré učiteľky. Ale už som sa aklimatizoval.

Katka, vieš predvídať budúcnosť?

K. J.: Viem, že keď začnem prednášať, na konci príde potlesk.

Čo by ste popriali Žatve k stovke?

M. N.: Prajem jej, aby mala veľký úspech a aby si to všetci účinkujúci užili. A aby sa to skončilo veľkým potleskom.

K. J.: Len všetko to najlepšie a ďalších sto rokov bez závažnejších ochorení.

Viete nejaký vtíp?

M. N.: Ja som sám osebe vtipný.

K. J.: K vtipom nemám osobitný vzťah.

Felicita

Netreba čakať na veľké gesto

Inscenáciu *Ludskosť* v réžii mladej sympatickej Nikolky Jankovýchovej, v ktorej účinkujú Lea Hadnagyová a Tatiana Jankovýchová, som videla v Nitre aj na FEDIM-e, preto som pred naším interview o nej aj o nich už všeličo tušila. Ak som sa ich nepýtala na veci, na ktoré by ste sa ich spýtali vy, tak choďte a spýtajte sa, sú veľmi milé a určite vás neodbijú...

Ako sa vám hralo na stej Žatve?

Jedna: Dobré to tu je.

Druhá: Skvelý priestor, ľudia sú tu úplne skvelí a diváci tiež.

Jedna alebo druhá, možno aj tretia: Čo sa týka podpory technikov, tak to bolo zatiaľ úplne najlepšie miesto. Najviac sa mi páčil priestor, kde sme hrali. Je vidieť, že je na to určený, nemuseli sme nosiť žiadne stoličky ani nič.

(Ne)ľudskosť

Ludskosť

DS Let, ZUŠ J. Rosinského
Nitra

V populárnej knihe *Ludskosť* sa Rutger Bregman zaoberá otázkou, či je človek vo svojej podstate naozaj taký zlý, ako nám sugerujú diela ako *Pán múch* či známe psychologické experimenty z dvadsiateho storočia. Predovšetkým kapitola o psychologických experimentoch a najmä pasáže o Milgramovom experimente a Zimbardovom experimente (známom ako Stanfordský) zaujali trojčlenný súbor – herečky Lea Hadnagyová a Tatiana Jankovýchová a režisérku Nikolu Jankovýchovú (scénografkami a autorkami či editorkami textu a hudby sú všetky tri). Práve na týchto pasážach postavili svoju scénickú miniatúru.

V javiskovom tvare dve herečky rytmizovane rozprávajú

Neboj, bolieť to bude len prvých pár minút.

Foto: Braňo Konečný

A zahrali ste dobre?

Rôzne cez seba: Nie úplne všetko. Vždy sa na javisku vyskytne niečo, čo tam úplne nemá byť, alebo sa niečo nevyskytne a malo by sa vyskytnúť.

Je to väčšia zodpovednosť, vystúpiť na Olympe ochotníckeho divadla?

Tretia (režisérka): Zodpovednosť voči divákovi máme vždy, nech hráme kdekoľvek.

Prvá: Nemala som pocit, že som viac alebo menej nervózna ako kdekoľvek inde, takže je to asi stále rovnaké, či je to regionálna alebo celoštátna prehliadka.

Aj ste niečo zmenili oproti predošlým reprízam?

Nikola: Naposledy sme mali výčitku, že sú baby potetované. Uvažovali sme, či to nejako zakryť, no dospeli sme k záveru, že toto sme my. Ale vždy preberáme, čo nám kto povedal, porota alebo diváci, dáme si diskusiu a zhodnotíme, či to zaradíme do programu alebo nie.

Čo by sme mali ako ľudia robiť, aby bolo ľudstvo ľudskejšie?

Lea: Možno to bude znieť až príliš jednoducho, ale sústrediť sa na dobro.

Kľúč k tomu je byť vďačný, pretože mnoho ľudí si neuvedomuje, čo všetko má.

Tatiana: Ja by som ešte povedala, že ide o maličkosti. Nečakaj na niečo veľké, na nejaké gesto, stačí prísť pomôcť zdvihnúť tašky, podržať dvere, povedať niekomu, že ho mám rád, pochváliť ho.

Nikola: Treba začať od jednotlivca, každý by si mal upratať pred vlastným prahom. Ťažko sa mi súdi, čo majú robiť druhí, treba sa snažiť byť čo najlepšou verziou samého seba a ísť príkladom, to potom môže ovplyvniť aj iných.

A koľko metrov štvorcových igelitu ste doteraz minuli na scénu?

Nikola: To asi nemôžem povedať kvôli ekológii, ale recyklujeme, snažíme sa vždy nájsť koše na plasty.

Tatiana: Hrali sme to šesťkrát, tie fólie sú tri, to je krát 5 štvorcových metrov...

Nikola (má inú výpočtovú metódu): Dvadsať metrov štvorcových krát šesťnásť... asi 400 metrov štvorcových?

Tatiana: A to sú len predstavenia, k tomu skúšky dvakrát alebo trikrát toľko.

Nikola: Nejako sme to neriešili, začali sme s tým skúšať a zistili sme, že to funguje. Asi to tam pôvodne ani nemalo ostať, ale potom nám bolo ľúto dať to preč.

Maš

úryvky z Bregmanovho textu, za pomoci čierneho stola a troch priesvitných igelitov, visiacych zhora nadol a členiacich scénu aj horizontálne, rozohrajú niektoré situácie z textu a toto rozprávanie a rozohrávanie rytmizujú choreografiami Tatiany Jankovýchovej. Miniatúra je divácky ústretová, jednoduchá a dôsledná vo využívaní toho mála zvolených inscenačných prostriedkov, s ktorými pracuje. Tieto prostriedky by však rovnako dobre fungovali aj v prípade, keby sa autorky rozhodli ako texty použiť príbalové letáky k liekom či návod na obsluhu automatickej práčky. Pri práci s textom sú totiž natoľko odťažité, že okrem rytmizácie rozprávania a jeho ozvláštnenia pohybom neprinášajú nijakú špecifickú divadelnú kvalitu, ktorá by umožnila hlbší vhlad do textu. Inscenácia tak pôsobí trochu „plagátovito“, ako povrchná moralita či agitka. Stručný výber z komplexného textu autora autorkám neumožnil predostrieť jeho pomerne zložité argumenty, ktorými v knihe dokazuje problém s interpretáciami vybraných psychologických experimentov.

Väčšinu inscenácie, ako sme spomínali, autorky sypú divákovi popol na hlavu a na základe psychologických experimentov dokazujú, aké je ľudstvo zlé. V závere inscenácie autorky z knihy vybrali niekoľko téz, tvrdiacich, že človek nie je až taký zlý, dávajú teda istú nádej, čo pôsobí na publikum, dovedty sledujúce javiskové rekonštrukcie problematických experimentov (prevažne Stanfordského), povzbudzujúco. Táto časť je však trochu odtrhnutá od rekonštrukcií experimentov a pôsobí ako trochu nelogický „prílepok“.

Inscenácia je javiskovo dobre predvedený ambiciózný pokus vyrovnáť sa s inšpiratívnou textovou predlohou. Ale redukcia pôvodného textu je natoľko drastická, že ponúknutý výsek je viac inšpiráciou na prečítanie predlohy než divadelnou inscenáciou.

Ján Šimko

Raňajky v stane

JŠ: Keďže bol stan otvorený až do piatej ráno, každý nám snáď prepáči toto pätnásťminútové meškánie.

JŠ: Začneme inscenáciou Hra na Boha... A tak odovzdám slovo... no nechám si ho ja.

JŠ: Pracujete s dokumentárnym materiálom... (snaží sa o ťažké teoretické pomenovanie prostriedkov, ale Džadíková si kýchne).

HRA NA BOHA

DL: Máte prirodzený cit pre dramaturgickú selekciu.

JC: To lebo ho nepokazila VŠMU.

DL: V tých deleniach by nemalo byť tradičné alebo súčasné. Malo by byť medzi nimi len plus.

JŠ: Asi by tam malo zostať len Prúdy.

JC: Hm... človek videl stovky takýchto inscenácií. Ale zas malo to štýl.

JC: Treba si uvedomiť, v akom prostredí to robíme (...) Dokonca nám niektorí aj tleskali za vraždy.

LH: Tu bylo absolutně jasné, že taková kombinace přednesu a inscenace je vražední.

LD: To nie je hra na boha. To je psychopat.

LD: Kde sa to u vás vzalo? Ten režijný talent.

LH: Ježíš, to je otázka...

LD: Ale ja to chcem počuť takto priamo na diskusií.

LK: Do divadla som chodil do Martina.

JC: No a je to jasné. (...) Ja som napríklad chodil kupovať zemiaky na Oravu.

DON KYCHOT

JŠ: Teraz by sme sa mali rozprávať o Donovi Kychotovi, ale tvorcovia tu nie sú, tak to asi vynecháme...

JC: Ale ja som o tom napísal. Desať viet.

EUDSKOSŤ

JŠ: Keby ste miesto Bregmanovho textu použili návod na použitie práčky alebo recept na bryndzové halušky, tak to funguje asi rovnako.

LD: Igelit... no ten využívajú v prvom ročníku na ZUŠ-ke alebo ešte horšie, prvý rok na scénografii na VŠMU.

LH: Cítíl jsem se jako mezi dvěma Antigonami a já jsem byl Kreón.

DL: Neberte našu kritiku ako niečo zlé, lebo my vieme, že na to máte a prijmete to. Lebo to, čo robíte na ZUŠ J. Rosinského, je niečo neskutočné.

JŠ: Nevie, čo za vodu tam pijete. Ale dajte nám z nej.

JŠ: (na tému diogénovského princípu a lecture performance). Niektorí zvyknú

Foto: Braňo Konečný

Čo si objednáš z Wishu vs. čo ti príde.

pri tom aj masturbovať. Aj tak sa dá... To len tak – ako inšpirácia.

LD: Tak to by som vtedy nechcela byť v porote.

ANČA

LD: Začnem tým, že nemám nič proti názvu inscenácie.

Režisérka: On prišiel s teplotami...

DL: S teplotami? Veď sme tancovali spolu v stane.

LD: To mu už asi zabral paralen.

LD: Čo tej Anči vlastne je? Ona mala asi problémy srdca, keď na diskotéke zomrela.

JŠ: Ale...

LD: Už sa Diana nadýchla.

DL: Ja dýcham celý deň.

DL: Šatky boli nadužívané, až som si musela spievať „Ó, šatky“.

LD: Ja mám takú aj radostnú interpretáciu. Keďže orgazmus je malá smrť, tak Anča vlastne nezomrela... Ale to už je asi nadinterpretácia.

Zaznamenala Diddy P.

Foto: Braňo Konečný

Nasypeme písmenká do knižky.

Vydáva Národné osvetové centrum. Redakcia: Giacomo Molnáríci, Martinaccio Laudáció, Diana Balcone, Matteo Dio. **Grafická úprava:** Triomfo Vičíkos. **Občasní prispievatelia:** Miopace Passeggio, Gabriela Dolcevíta. **Jazyková korektúra:** Caterina Passera. **Mediálny komunikátor:** Matteo Bacinella. **Foto:** Michele Ruzzare, Porta Definita. **Počet kusov:** 100. **Tlač:** Národné osvetové centrum. © NOC 2022

Vodné 100čné:

hlavný organizátor

finančne podporili

spolu organizátori

hlavní partneri

partneri

mediálni partneri

